

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

COMPRANT GINESTA

—¿Que no me la podría portar á casa?...
—Prou; pero li portará 'l meu home qu' es un mano ique té uns punys!...

CRÓNICA

HAN passat las festas de la jura celebradas en la Vila y Cort de las Espanyas; pero no passará tan fàcilment el recort de un dels numeros del programa, que si hem de creure als coneixedors de la psicologia nacional es el que ha fet palpar major número de cors, el que ha promogut entussiasmes més delirants... Me refereixo á la corrida de toros regia.

Llegeixin la premsa de Madrit, y veurán tota la trascendencia de aquesta festa. Lo menos que diuhen es que ha servit pera posar en íntima relació al nou monarca ab el seu poble.

Per lo vist á Espanya ni 'l poble, ni 'ls poders que 'l regeixen tenen res de que preocuparse, com no sigui de la tauromaquia. Sols en la plassa de toros se poden trobar, entendre's y compenetrarse. Allí reyna en tot son esclat la civilisació espanyola. Ab la sanch de las bestias bárbarament sacrificadas s' escriu sempre que ve al cas aqueixa especie de constitució interna, inmanent y superior á todas las altrás, que després de tot no solen complirse, per no tenir com la festa de toros, sas arrels en l' ànima de la nació.

Podríam á lo menos com els romans del baix imperi demanar *panem et circenses*; pero ja fa temps que del pá n' hem prescindit, contentantnos ab els toros, tal volta perque en ells veyém reproduhida la fidel imatge de una nació eternament lidiada, ab l' engany, las picas, las banderillas, l' espasa y l' arrastre final. En aquest concepte 'ls toros son el símbol nacional per excelencia.

***

Si algú 's feya l' ilusió de creure que ab el cambi de reynat havia de sobrevenir un cambi radical en las costums, ja pot renunciar desd' ara á las sevas esperansas.

Som lo qu' hem sigut; serém sempre lo que som.

Un poble, hont en els días negres en que arribava á Espanya l' aclaparadora noticia dels desastres de Cavite y Santiago de Cuba no se suspenia ni una sola corrida de las anunciadas, y las plassas de toros s' omplían de gom á gom de patriotas que buscavan en las sensacions de la lidia l' olvit de las punyents emocions de la catástrofe.

Un poble qu' en els naufragis nacionals imagina salvarse arrapantse á la cuheta de un torero.

Per ser de aquest modo, aixís el tractan els encarregats de dirigirlo per las vías del progrés, camí de la civilisació moderna.

Jo no sé com en els moments de conflicte en que l' ordre públich corra algun perill, en lloch de suspendre las garantías constitucionals y proclamar l' estat de guerra á cada dos per tres, no s' organisan corridas de toros públicas y gratuites en las quals vagin á fraternisar autoritats y poble, patróns y obrers, reaccionaris y lliberals... Si en els toros varem olvidar els tremendos desastres de la patria ¿no es creible que 's fonguessin també las petites miserias de las enutjosas diferencias políticas y socials?

¿Per qué no buscar en aquest espectacle tot lo que aquest espectacle pot donar de sí en bé de la pau pública? ¿No s' ha dit qu' es la festa taurina el segell més original de la nostra personalitat?

***

Gran extranyesa ha produhit, per consegüent, la creació de una nova ordre destinada á distingir als homes de la ciencia, als literats, als artistas, als intelectuals que sobresurtin.

Mentres els homes que s' afanyan inútilment per impulsar la pública cultura, no guanyin al any ni la meytat de lo que percibeix un matador de toros en una tarde de corrida, trobo que la nova ordre no respon á cap necessitat reconeguda. Més que un honor sembla un sarcasme.

Y además, ¿quina millor creu que la que portan sobre las espatllas els infelissos que 's dedican al cultiu de la inteligencia en aquest país de ignorants y d' imbécils, d' analfabets y de taurómacos?

La creu de la impotencia, la creu de la pobresa resignada basta y sobra pera distingirlos. No hi ha que tacar ab una nota brillant de la quincallería oficial la solapa pelada ó esflagarsada de la seva levita.

Es encare massa d' hora perque Espanya pugui imitar á la vehina República francesa, creadora de las palmas académicas.

Aquí en tot cas, no pot fundarse altra ordre que la de las banderillas tauromáquicas.

Y en la cronología dels nostres passats monarcas sobran noms prou barbians pera posarla baix els seus auspicis.

Al veure que 234 firmas de altres tants advocats barcelonins reclamavan de la directiva del Colegi, reunió de Junta general per ocupar-se del cas del senyor Mon y Bascós, qu' en el procés García Victory va veure's cohibit, amonestat, apercibit, multat y processat pel president de la Sala, no poguí menos d' exclamar:—Entre 'ls lletrats de la terra hi ha lo que hi ha de haver: vergonya y companyerisme.

Y era cosa de damnarse, indignarse y sortir-se de test, davant de la conducta de la citada Junta Directiva, que anava remolejant com si aquella sollicitut dels 234 colegiats li cremés els dits.

Però ja ho diuhen els castellans: «No hay plazo que no se cumpla...» La reunió va tenir efecte 'l passat dissapte.

Per fi anavam á presenciar *un acte digne de 'n Fivaller*. L' estatua del immortal conceller que figura á la fatxada de la Casa gran, al ferse cárrech de l' enteresa professional dels firmants de aquella sollicitut, entre 'ls quals hi figura la flor y nata del regionalisme catalanista, s' animaría picant de mans plena d' entussiasme. El Sant Jordi del frontispici de la Diputació faría un molinet ab l' espasa, exclamant ab veu que havia de sentir-se fins en las rónegas salas de l' Audiencia:—«Ab vosaltres soch, nobles fills de la terra catalana.»

Y Barcelona y Catalunya entera anava á sentir estremiments de ardor patriótic, al veure alsarse tota una corporació en vindicta dels seus furs atropellats en la persona de un dels seus membres, qu' en compliment de sos debers professionals havia pres part en una causa célebre.

***

Però ay! Quan lluny estava lo real de lo imaginat. No val la pena de descriures punt per punt la memorable sessió del dissapte ab sos crits, ab sos desordres y ab sos esbalots. Qui més se 'n va ressentir foren las ólivas y ratas pinyadas de la vehina catedral. Si sapiguessin á qui dirigir-se, capassas foren d' entaular contra 'l Colegi una demanda de danys y perjudicis per no haverlas deixadas dormir, pel mal de cap que las hi van causar ab aquell xivarri.

Perque alló no fou una reunió de advocats, sino d' *embocats*, ó millor dit de *desbocats*. No 's varen pegar perque son gent de llengua, y de la llengua als fets hi va molta diferencia.

¿Y tot per qué?

Senzillament, pera fugir d' estudi.

Ja la volían fer la protesta contra la conducta del

ELS QUE HI VAN DE MES MALA GANA

—Per fé aixó no cobran res.
—¡No parlém més!... Ja está entés.

president de Sala; pero sense presentar la cara, á estil de perdigot: pegant y amagant la má.

Formulant una proposició tímida y circumspecta reduhida á dirigir-se en queixa al ministre del ram, y ab tot y aixó votantla secretament pera escapar de compromisos.

Perque espanta considerar que 'l Colegi de advocats de Barcelona en massa ó la major part dels individus que 'l componen, puguin ser objecte de una correcció per haverse posat resoltament al costat de un seu company. ¡Oh quín horror! No més que al pensarhi, á mí que no m' hi va res, se 'm posa la pell de gallina.

Ja tenen parió aquells segadors gallegos del quènto, qu' eran á centenars y 's varen deixar atropellar per dos bandolers, perque segons deyan ells «íbamus solus.»

De tots modos la votació va efectuar-se y secretament; sols que davant de la possibilitat de que 'ls noms dels votants constessin en acta, la casi totalitat dels reunits va apel·lar á la enginyosa estratagema de la fuga. Va ser una de *guillém*, digna d' esculpir-se en mármols en honor de las generacions presents y per admiració de las futuras. De l' urna ne van sortir 50 papeletas: 36 aprobatorias de la proposició, 14 desaprobantla. Dels 234 valents que havían demanat la celebració de la Junta, resulta que 184 varen posarhi terra de per mitj.

Ara sols falta que 's depuri la cosa... y qui sab si 'ls 50 votants, quan se vegin las bonas y las malas, declararán que tots van emetre 'l vot en contra.

•••

Ja cal que 'l regionalisme catalanista registri en sos anys més gloriosos aquesta gran batalla, que ha posat á prova el seu valor cívich sens exemple.

Y creguem á mí, renuncihi desde ara als enfadosos *Segadors*, qu' están ja completament desacreditats. Ja no hi creu ningú en aquells terribles *cops de fals*. ¿Vol un himne propi y característich?

Acudi á D. Pere Palau González de Quijano, olvidat poeta, que trenta anys enrera va escriure una

composició, de la qual llavoras els seus amichs ne feyam broma, y que no obstant, recordada avuy, sembla tenir el mérit de las profecías. Com si presentís el temperament *mascle* del regionalisme catalanista, hi va consignar els següents versos que may més se m' han despintat de la memoria:

«Els fills de las panteras
se 'n son tornat conills.»

P. DEL O.

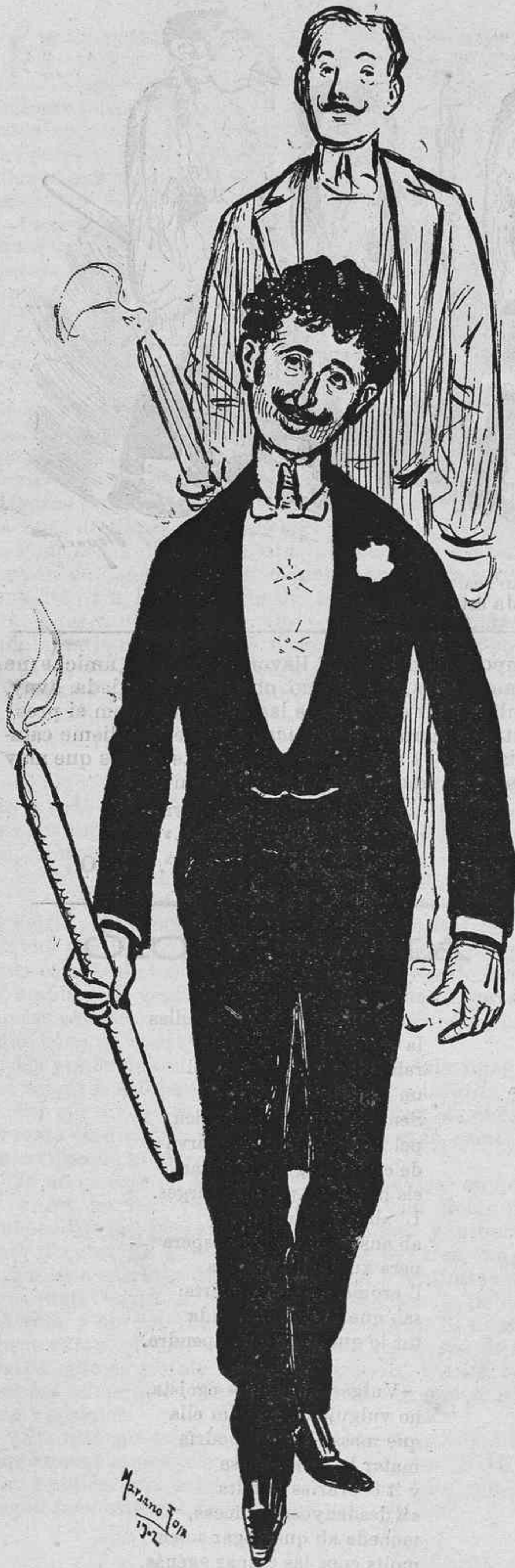
ABNEGACIÓ

Entre-mitj de dugas fullas
la primarenca poncella
reb lo primer bés del sol
un matí de Primavera.
Sense ser flor ja es bonica
pel recato ab que conserva
de color verges las fullas
els pétals de perfúm verges.
L' abella treballadora
ab ansia que 's badi espera
pera xuclarli afanyosa
l' aroma de mel rublerta:
sab que la flor abnegada
tot lo que té 's deixa pendre.

Vulgas tú ser més egoista,
no vulguis tú ser com ella
que massa bondat podria
matar la teva bellesa
y 't cobrarías la falta
ab desdenyosas müecas,
moneda ab que pagar solen
molts cops las culpas agenas.

J. COSTA POMÉS

ELS QUE MAY HI FALTAN

—Vaja, quitarme á mí aixó,
fora quitarme la vida...

ELS QUE VAN Á LA PROFESSÓ

¿PER QUÉ HI VAN?

Un enamorat de la tradició:

—Hi vaig perque á casa hi hem anat sempre. De temps immemorial hem contret aquesta costúm, y no seré jo qui la trenqui.

El meu pare hi anava; el meu avi hi anava, el meu besavi hi anava, el meu rebesavi hi anava...

No sé si al Paradís terrenal se feyan professóns; pero en cas de que se 'n hi fessin, tinch la seguretat de que Adám, que va ser un dels nostres més antics antecessors, ja hi anava.

Encare recordo las paraulas que 'l meu pobre pare va dirme al morir:

—Cobra tot lo que 't sigui possible, paga lo menos que puguis, pero no 't descuydis cap any d' anar á la professó del Corpus.

Un arcalde de barri:

—¿Val á dir la veritat? Pues si jo vaig á la professó no es per devoció, ni per vanitat, ni per fer el arcalde,—segóns me deya ell en l' invitació que va enviarme—«l' honor d' acompanyarlo en tan solemne acte religiós.» No senyors: hi vaig, *lisa y llanamente*, pera aprofitarme del tiberi que, un cop acabada la cerimonia, 's dona cada any á Casa la ciutat á tots els convidats per l' alcaldía.

¡Es l' única ganga que 'l meu cárrech me proporciona!

En Caimitu:

—Jo hi vaig per xó; pels carmetlos.

En els días ordinaris, quan á casa me 'n veuhem menjar un, m' escandalisan y 'm diuhem que aixó es dolent, qu' espatlla la dentadura, que fa cuchs...

Avuy, en cambi, me 'n donan un mocador tot ple, y no miran si me 'n menjo tants ó quants.

Els ja 'm diuhem que 'n tiri á tots els coneguts que veji, que per aixó son; pero á mí no m' enredan. El primer conegut, el més conegut que veig, soch jo mateix.

¡Llepemne un altre!... ¡Hola!... Y qu' es de menta...

Un militar:

—La disciplina ho disposa aixís, y davant de tan poderosa rahó no hi ha réplica possible.

Per nosaltres l' única lley es l' ordenansa.

¿Ens diu: *Apunten?*... Apuntém.

Ens diu: *Fuego?*... Disparém.

Ens diu: *A la professó?*... Vinga 'l ciri... y marchen de frente.

Un tranquil:

—Som set ó vuyt coneguts que no 'ns enteném de quèntos. Sigui lo que sigui, 's tracti de lo que 's tracti, nosaltres aném sempre á tot arreu.

Per Sant Tomás, aném al Parch.

Per Sant Antoni, als tres toms.

Per Carnestoltas, á la rúa.

Ara ha vingut el *Corpus*. Donchs ¡á la professó!

La quèstió es matar el temps y divertir-se una mica sense fer mal á ningú.

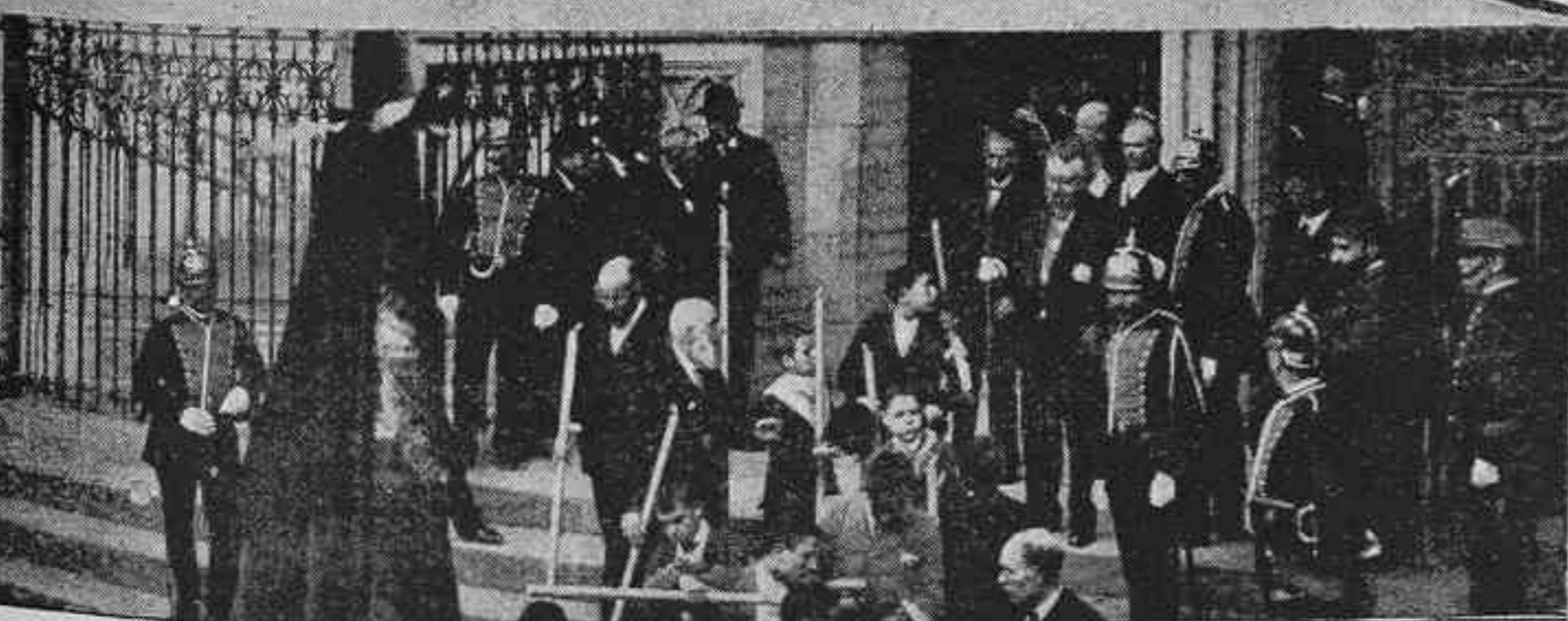
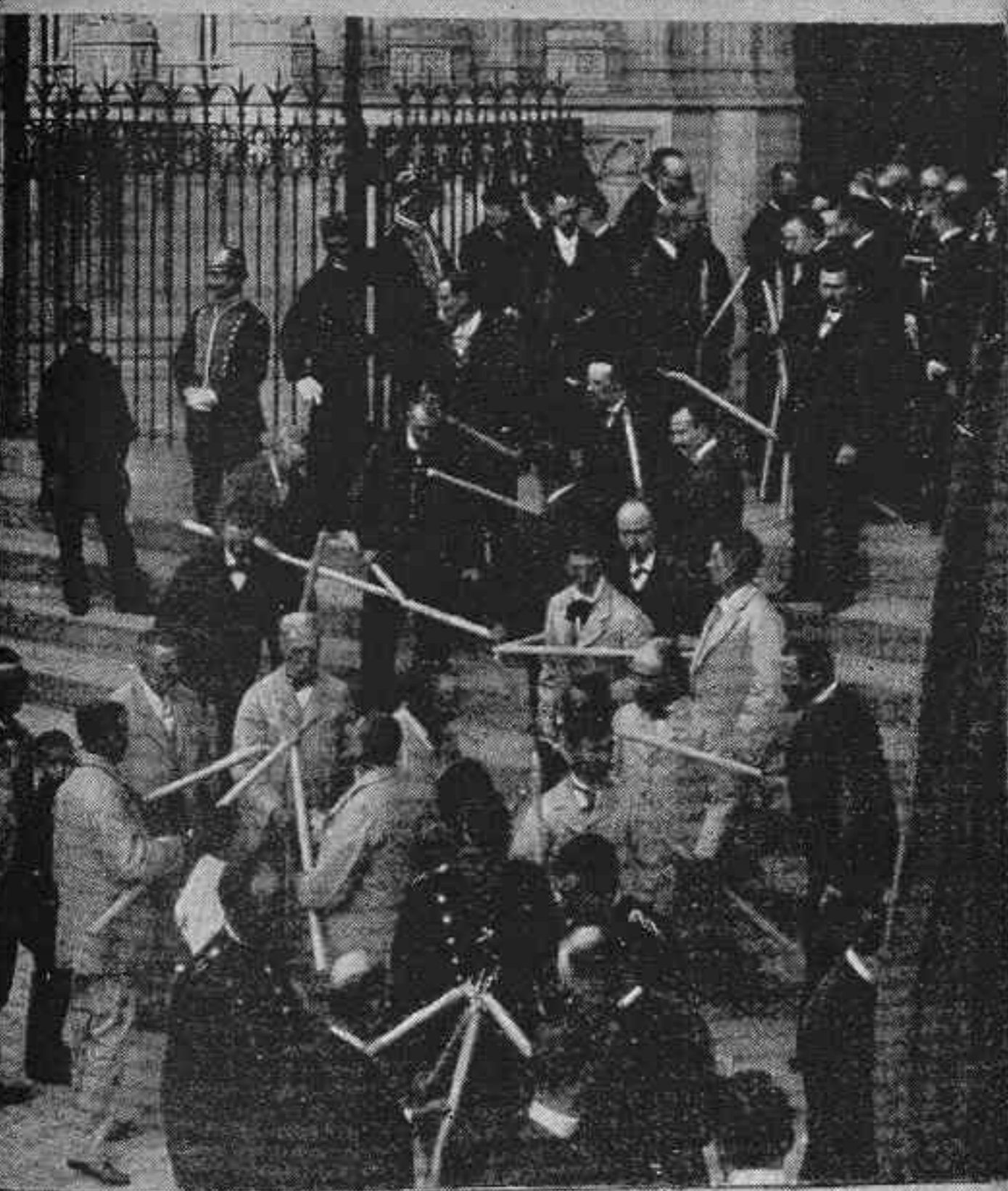
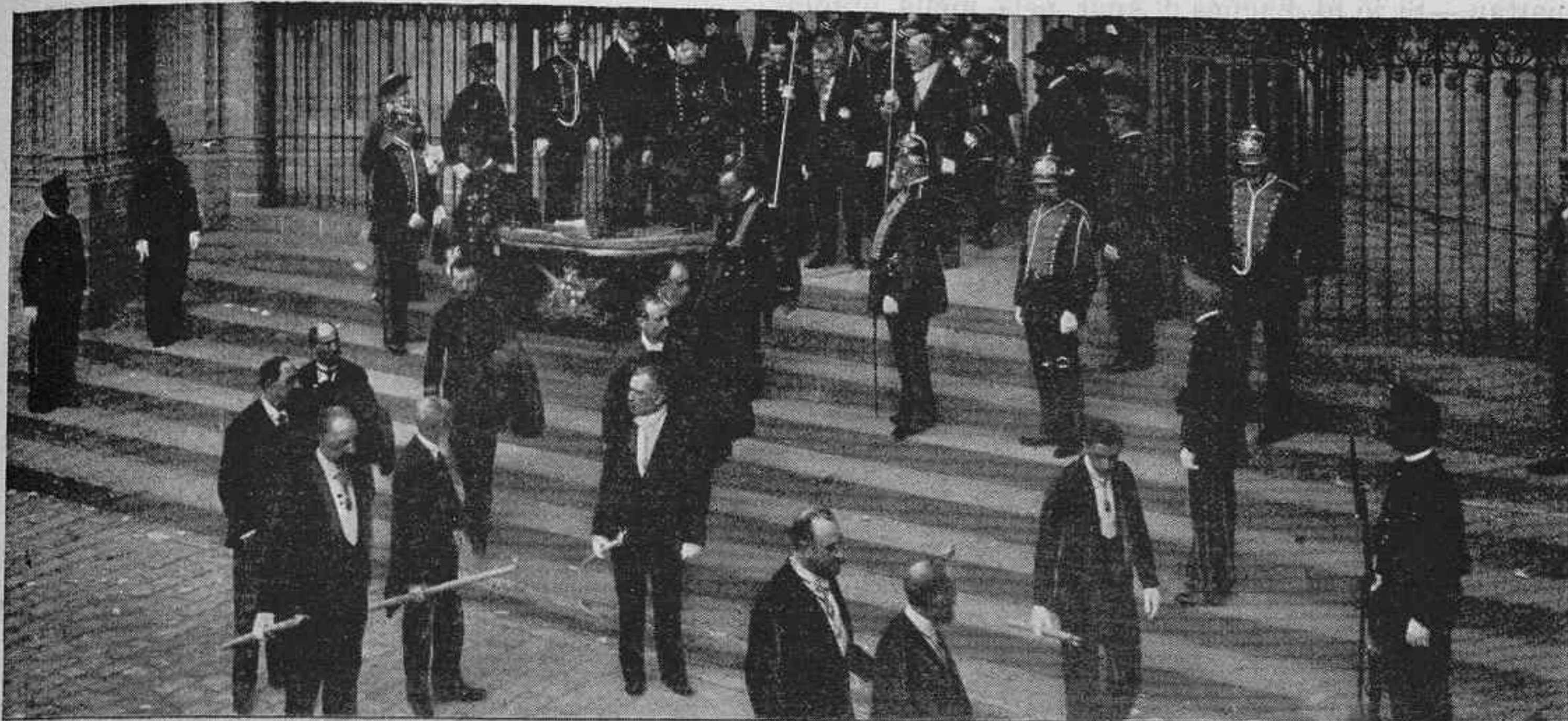
Un capellá:

—Si un hom pogués parlar ab completa llibertat ¡qué 'n diria ara de cosas!

Vaig á la professó... perque... vaja, perque sí; pero més m' estimaria anar á un enterro.

Mariano Fortuny
1902

LA SORTIDA DE LA PROFESSÓ

Alló ho pagan: aixó, ¡ni un céntim!

Un que no bada:

—Entre veure la professó ó anarhi, prefereixo anarhi.

Y la rahó es clara. Els que la veuen ¿qué veuen en resúm? Quatre gremis, quatre colegis, un reguitzell de capelláns, uns quants militars... y parin vostés de contar.

En cambi, els qu' hi aném tením el gust de veure arrengreradas á lo llarch del curs á totas las noyas macas de Barcelona, adornadas ab las sevas millors galas y lluhint tota la frescura dels seus colors.

¿Qué 's pensan que ompla poch d' orgull aixó de poguer dir, contemplant aquell espléndit cordó de caras bonicas: —«Tot aquest be de Deu ha vingut per véurem passar á mí...»

En Xanxes:

—Ya se lo pueden pensar por qué hago estos paperots... ¡Las malehidas bessas!

El rechidor que me colocó ha tingut la humorada de venirhi y, no hi ha remey, me ha hecho cargar el mort.

—«Xanxes —me dijo,—tendría V. que venir á la processó para llevarme el barret.» Y es claro, á un hombre que, si quiere, me puede netejar mañana mismo la menchadora ¿cómo le contesto que no?

Un jove del día:

—¡Tot per ella!...

Una xicota que te vinticinç mil duros de dot y un pare de la crosta de baix ¿no valen la pena d' exhibirse blandó en má y presentarse als ulls del mon com el més devot dels lluisos?...

Ja ho sé que 'ls coneguts se me 'n riuran y dirán que aixó es pendre 'l pel al meu futur sogre; pero una cosa son els comentaris dels amichs y un' altra cosa un dot de vinticinç mil duros.

Ande yo caliente y... ¡endavant las atxas!

O 'ls blandóns.

El moment de ¡déixim encendre!

El gegant:

—Vaig á la professó, senzillament perque m' hi portan.—Si jo hi hagués d' anar pels meus propis peus, ¡l' ase 'm reflich si m' hi prenían per altrel

A. MARCH

AVÍS OPORTÚ

—Amigo camálich: dice el chegant que tenga V. la bondad de no llevar á la señora por mals llochs.

POSITIVISME

—¿Estás tú ben segur de que m' estimas?
—Y... tú gosas duptarne!
t' ho dirán els meus ulls que cercan sempre el foch abrusador de ta mirada;
mos llabis tremolosos
qu' ansían ja la ditxa de besarte,
y preguntaho si vols á mon cor verge...

—¡Veyám! vaig á probarte'!—

La hermosa se m' acosta,
mon cor comensa á batre;
ella somriu ab oerta picardía
y 'm palpa més avall, á la butxaca,
dihent:—Es cert, está ben verge
de grogas y de blancas.—

Gira en rodó, tot fent una mueca,
y diu:—No fás per casa.—

FELIX CANTIMFLÓ

¿QUÉ 'LS SEMBLA?

Está vist qu' en materia de consums á Barcelona fem ja com á Jerusalem: com mes aném, menos valém.

L' historia es antigua; tan antigua, que 's pert com qui diu «en la nit dels fielats.»

Veyent que 'ls consums no van bé, 's nombra una comisió que, carregada de bons propòsits, entra en funcions, decidida á ferho anar tot com una seda.

Pero al poch temps per causas que la mateixa comisió ignora, las cosas van pitjor que avans. Lo qual que la comisió empipada, dimiteix y se 'n elegeix un' altra, que també 's fa una pila d' il·lusions falagueras y també ha de plegar el ram al cap de dos mesos.

Y ve un' altra comisió, que ho deixa mes malament que las que l' han precedida, y darrera un' altra qu' encare ho fa pitjor, y detrás d' aquesta un' altra que ho espatlla una mica mes.

Y aixís, sempre de tropés en tropés y de tombarella en tombarella, ve á resultar que las cosas no s' arreglan, que á cada bugada perdém un llensol y qu' en aixó dels consums hi ha d' haver forsosament un intríngulis que per la seva sutilesa escapa á la penetració de tots els que de bona fe s' hi fican.

Per mí, 'l *quid* del assumpto estriba en que

una cosa es ser honrat
y un' altra pentiná al gat.

El tinglado deis consums es massa exténs, massa complicat pera ser posat en mans de personas que may se 'n han vistas de mes frescas.

—Son gent de bé—diuhen:—están versats en administració, coneixen la contabilitat...

¡Y qué! ¿No soch *gent de bé* jo? ¿No conech el sol y la lluna? ¿No sé lo qu' es un' ullera de llarga vista?

Donchs si 'm fan director del Observatori astronómich, tinguin vostés la seguretad de que, dirigit per mí, alló semblará un joch de bitllas y á pesar del meu bon zel y *hombria* de bé, daré cada ensopagada entre la lluna y 'l sol, que faré tremolar á las estrellas.

Si la corporació municipal desitja realment assentar sobre sólidas bases la renda de consums, el camí que ha de seguir es el que li senyala aquell príncep de la fauna que, disgustat per la mala conducta del cos de la policia en un moment dat, va fer-lo ficar á tot en pes á la presó.

—¿Quí farà de polissón ara, senyor?—va preguntarli, espantat el primer ministre.

—¿Quí? Els presos que avuy ocupan els calabosos destinats als agents de policia.

¡POBRE ALCALDE!

— Crech que m' han fet pendonista
de catorze professóns...
¡No sé per qué á Barcelona
ha d' haverhi tants pen'óns!

Aplicáis el quiento y tréguinse d' ell las conse-
qüencias oportunas.

La causa de la baixa en la recaudació de consums
¿ahont resideix? En el matute.

¿Saben las dignas personas que figuran en la co-
missió del ram, aquest matute com se realisa? No,
perque si ho sapiguessin hi posarían eficás remey.

¿Qui son els que ho saben? Els mateixos matu-
ters.

Donchs ja tením la recepta salvadora. En lloch
de set concejals, pósinse en la comissió, remunerats
ab la paga corresponent, als set principals matuters
de Barcelona y 'l seus encontorns.

—Vostés son els amos—se 'ls ha de dir:—la ciu-
tat ha de recaudar diariament per consums deu mil
duros. Tot lo que falti d' aquesta cantitat, vostés la
pagarán. ¿Ho tenen entés?

Fassis aixís, confihis la reahabilitació de la renda
als mateixos que l' han reventada, y ja veurán com
será posar oli en un llum.

¿No va bé l' idea?

Vinga'n, donchs, un' altra de millor.

Qui mes hi sápigá que mes hi digui.

MATÍAS BONAFÉ

CONVERSA

(DEL NATURAL)

—¡Pts... pts!... Pasihobé, Mercé.
—¡Hola! ¿Cóm está Miquela?
—Miri, passant y adorant.
—Ay, quant de temps sense véurela;
la trobo ab més bon semblant,
está més grassa y vermella,
sembla un tomátech madur...
—Vosté sempre está de gresca.
Donchs, sí, sí; gracias á Deu
ara ja 'm veig las orellas:
me trobo més bé que avans...
—Fugi, ¡quina diferencial!
—Si avans semblava talment
que no menjés escudella;
y donchs, ¿cóm es que no ve
á casa?
—Tinch molta feyna;
¿que no sab la novetat?

¡Tením la noya promesa!

—Vaja, ¡ja era hora!

—Sí,

y, gracias á Deu, encerta.

—¡Qué es aquell jove primet
del magatzem de monjetas?

—¡Cal... ¿Y ara?... ¡Deu nos ne guart!
era un noy massa tronera;
el meu marit li va dir

LA CARICATURA AL EXTRANJER

EL TIMBALER Y LA SEVA XICOTA

...¡Timbals esplendorosos
que, sempre tremolosos,
sonan sota la má,
y 'ls cors alegrement fan palpitá!...

(De Le Rire.)

que no parlés més ab ella.

Es molt finet y instruit el qui ha de ser el meu gendre.

—¿Que es algún rega... tintés?

—Cá, si estudia per metje.

—Me 'n alegro; ha tingut sort...

trobá un jove de carrera...

será sogra d' un doctor,

ja pot estar ben contenta.

—Sí, Mercé; y 'm sembla molt que vosté l' ha de conèixer.

—Potser sí.

—¿No té present, per Nadal, al ball d' orquesta

de *El Pansil*, un jove ros que sempre ballava ab ella,

que al sé a la mitj' hora, crech

que 'ns va convidar á beure?

—Ja 'm recorda. ¿Aquell noy es?...

Ja ho crech, no l' haig de conèixer...

¿Aquell jove 's vol casar?...

¡Ay, si ho sapigués, Miquelal!...

—¿Qué vol dí ab aixó?

—Vull dir,

que si l' creu ja está ben fresca;

aquell jove, ha de saber,

que may ha estudiat per metje.

—¿Qué diu ara?

—Lo que sent;

si es el rey de la miseria;

¡un meritori tronat

que guanya tretze pessetas!

SISQUET DEL FULL

LLIBRES

AMOR Y PEDAGOGÍA por MANUEL UNAMUNO.—A n' aquest títul una mica extrany correspon una novela originalíssima, ab la qual la casa Henrich y C.^a acaba de inaugurar una *Biblioteca de novelistas del siglo XX*. El Sr. Unamuno, catedrático de la Universidad de Salamanca, es una de las grans inteligencias de la generació jove,

sent la seva característica la independència del esperit. Te personalitat propia y aburreix la rutina, tant per lo que atany al pensament, com per lo que 's refereix á la forma.

Aquestes condicions brillan de una manera especial en sa novela que baix la capa de un desenfadat humorisme enclou el problema del amor y dels impulsos naturals de la vida cohibits per la ciencia sistematisada. No hi ha pedagogia que basti á enfrenar las lleys de la naturalesa. Un sabi ja desde 'l moment d' engendrar al seu fill se proposa crear ab ell un super-home: no hi escatima tots els medis que li sugereix la ciencia, y fa d' ell un desgraciat y per últim un suicida.

La novela concebuda ab tota la forsa de la concepció intelectual es fantasiosa, pero palpitant de vida y fins diré que de realitat dintre del medi especial en que 's desarrolla. Sa tendencia es molt humana. Y per sas condicions literarias, pel vigor del estil, per la pastositat y color de la frase, per l' originalitat del accent, basta á donar fama á un escriptor, prou rich pera no tenir que enmatllevar res á las obras clásicas de la tradició literaria castellana.

Els acadèmichs vetlladors de una llengua morta y embalsamada trobaran tal volta molt que reprotxarli; pero l' autor podrá dir que s' ha proposat compenetrar son pensament viu ab un llenguatge viu també, y la crítica imparcial li otorgará la rahó realsada ab un calorós aplauso.

GARANTÍAS CONSTITUCIONALES. (Derechos y deberes los ciudadanos).—La ley que podríam dirne mare de otras las demás, la ley sustantiva per escelencia, es l' objecte del nou volum de la *Colección económica de leyes españolas*, que ab tan éxit ve donant á la estampa el senyor D. Enrich Mhartin y Guix, tan périt en materia legislativa.

Pero no basta conèixer estrictament el text de la Constitució: es precis, en molts cassos, relacionarlo ab la legislació vigent que aclareix, determina y fixa l' alcans dels seus articles. Aixís tot ciutadà sab els drets qu' alcansa, y 'ls debers que li incumbeixen, en las circumstancias en que tingui de ferne us. Las anotacions y concordancias ab que 'l Sr. Mhartin enriqueix el seu manual se refereixen als següents punts especials de que en la vida práctica se'n ha de fer us ab molta freqüencia: Deten-

L' HEREU Y LA PUBILLA

No veyent el temps segur, y tement els refredats, els gegants —y han fet molt bé—han volgut sortir abrigats.

cions arbitrarias; Detencions legals; Extrangers; Inviolabilitat de la correspondencia; Inviolabilitat del domicili; Lleys y 'ls seus efectes; Llibertat de cultes; Presos; Presons; Tolerancia religiosa; Vehinatje.

Tot aixó está comprés en un petit número de páginas ab una precisió y claretat que no donan lloch á duptes.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Corona de espinas.—17 de mayo de 1902.—Folleto satírich de D. Carlos Fernández Ortuño, referent á un succés polítich que ha tingut aquests díes extraordinaria ressonancia.

∴ *Hensel y Gretel.*—Cuento lírico en tres actos y cinco cuadros de Adelaida Wette.—Versión española de V. Ll. (¿Vidal Llimona?)—Donan interés á la versió las indicacions temáticas y de moviment escénich que acompañan al text, degudas al mestre Ribera.

∴ *Turbonada.*—Drama en tres actes y en vers, original d' Esteve y Domingo Ducet, estrenat en el teatro de la Societat Niu Guerrer, la nit del 6 de janer últim.

∴ *César Birotteau,* novela de H. de Balzac, correctament traduhida pel Sr. García Bravo, que forma part de la nutrida colecció Tasso.

RATA SABIA

UN QUE HI VA PER LA SALUT

—Ja veurán: diu el metje que m' es molt bó aquest exercici...

PRINCIPAL

Continua la companyia dramática francesa fentse aplaudir per la homogeneitat del seu treball.

Entre las obras que ha posat en escena, y deixant apart las ja conegudas com *L' abbé Constantin* (El cura de Longueval), *La dama de las camelias* y *Le maitre de forges* (Felipe Derblay), s' hi contan las següents:

Monsieur le Directeur, qu' es un *vaudeville* plé de *sprit* posant en caricatura las malas costums burocráticas, en el qual tots els actors van fer prodigis de finesa y gracia, y la comedieta en un acte *Un client serieux*, original de Courteline, qu' es una deliciosa sátira de las escenas que 's desarrollan en els tribunals de justicia.

El públich, coneixedor del idioma francés, acull las gracias del diálech y aplaudeix l' exquisit treball dels actors de la companyia. Además las damas acostuman á lluhir unas *toilettes* molt elegants, ab las quals realzan sa bellesa y demostren ser actrius de casa bona... ó de teatro distingit.

NOVEDATS

L' efecte que va produhir en el públich la nena Enriqueta Marcé García, tocant el piano, concorda plenament ab el que 'ns causá á nosaltres al sentir-la en una vetllada íntima.

La concertista te quinze anys. Ab sa abundosa caballera rossa enquadrant una carona que 's distingeix per la negror de sos ullets, sembla una figura escapada de un quadro de Velázquez. S' assenta al piano tranquila, sense temor, sense nerviositat, com qui está segura de la possessió de tots els medis ab que ha de conquistar l' atenció del auditori, y desde que las sevas manetas comensan á acariciar el teclat, s' imposa, admira y asombra.

Un programa llarch, nutrit, difícil: dos horas de música de Beethoven, Bach, Brahms, Schumann, Scarlatti, Chopin y Liszt, li doná ocasió pera prodigar de contínuo maravellas de mecanisme y esclats de intuició artística molt superiors á lo que pot demanarse á una nena de quinze anys.

¿Ahont arribará Enriqueta Marcé, comensant per allá ahont acaban molts concertistas?

Naturalment que sería temerari exigirli avuy una forsa y una agilitat superiors á las que li corresponen á la seva tendre edat; pero no hi ha dupte que las posseheix en incubació y que las treurá degudament quan se completi 'l seu desarrollo físich. Ara mateix ja es un prodigi de destresa y de penetració artística.

Be pot enorgullirse 'l mestre Vidiella de haver trobat una alumna de tan extraordinarias condicions. Tal com avuy se fa sentir té molt del seu mestre, y molt hauríam d' enganyarnos, pero 'ns sembla que la nena Marcé está destinada á ser la seva púbilleta artística.

Cooperaren al éxit brillant del concert els joves senyors Paredes y Raventós, violí y violoncello respectivament, qu' en unió de la pianista tocaren de una manera exquisida 'l trío op. 1. de Beethoven.

El públich sortí del teatro verdaderament encantat.

CATALUNYA

A benefici del Sr. Alba, se posá en escena *La Godinica*, un quadro de costums aragonesas, original el llibre dels Srs Grané y Bello San Juan y la música del mestre Pérez Soriano.

L' acció de l' obra una mica pueril queda reduhida á las pretensions fatxenderas de un minyó tingut en materia de donas per el *gallito del pueblo*. Vol ferse estimar de una noya vulgas no vulgas, y quan logra conquistar un mocador qu' ella ofereix en premi al millor corredor de un cós, dona probas de generositat, cedint la plassa al seu rival y unintse ab una altra noya que s' está morint per ell.

Tot aixó com argument de una obra escénica es poca

TERZETTO DE CACICHS

—¡Ves de qué 'n diu trampas la gent!... Per trampas bonas, las que nosaltres fem en días d' eleccions.

cosa; pero serveix quan menos pera produhir situacions de molt efecte com es la de la serenata y la de la carrera, realsada l' una y l' altra ab verdaders accents de la terra aragonesa, que vibran en la música engrescadora.

L' obra sigué posada ab esmero, lluhintse en la seva execució la Sra. Campos y 'l beneficiat.

En els demés teatros res de nou, fora del debut de la companyia del Teatro de la Comedia de Madrid, que tingué efecte dimecres á Novedats ab l' obra *Tortosa y Soler*, de la qual donarém compte la senmana próxima.

N. N. N.

¿AIXÓ ES VIURE?

Desseguida que rebo 'ls periódichs y ans de rompre la faixa ja 'm poso á tremolar perqu' endavino que vaig á sapigué un munt de desgracias.

No m' equivoco may. Desde 'ls articles fins als anuncis de la quarta plana, no s' hi troban res mes que terremotos, ensorraments, corridas, punyaladas, casoris, suicidis, y erupcions volcánicas.

Allá 'n moren cinch cents dins d' una mina, mes enllá quatre cents van dintre l' aygua, mes amunt cau un llamp y 'n mata dotze mes avall surt un nyébit ab un drama y per tot se respira insana atmósfera

de sanch, de foch, de versos y de rabia.

¿Ahont 'nirém á parar? Quan ens trontolla la terra que 'ns aguanta; quan en lloch de verdor, cansóns y aromas vomitan foch y lava las montanyas; quan s' encenen las sanchs de tal manera que tot acaba en pet de bofetadas; quan els amors idílichs fineixen tan sovint en bodas trágicas; quan l' aygua cau fins anegar las cimas y las trombas de llamps cauhen com l' aygua; quan tot balla y tot cau y tot sorolla, la vida es un miracle.

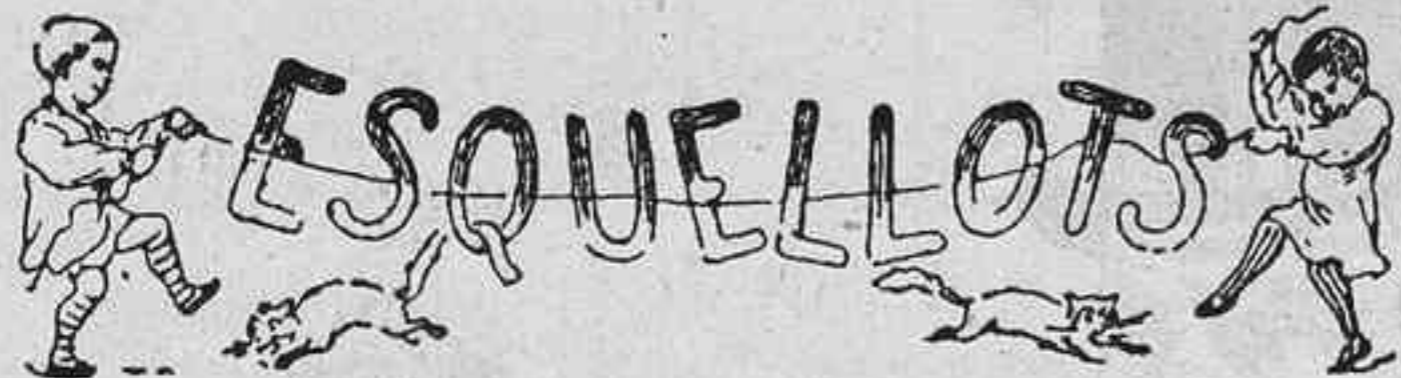
Y aquell que de volcáns, ciclóns y sogras té la sort d' escaparse ha de lluytá en defensa de sa vida contra el forner que al pá li posa trampas, contra del taberner que 'l ví envenena, y contra tots plegats els que l' enganyan donantli pols de mármol ab el sucre, guix ab la sal, verdet ab las patatas, microbis ab las cols y la escarola y bombas explossivas ab els rabes.

També perque sobrixi la copa de la vida tan amarga, tens qui 't llegeix un vers á cau d' orella, qui 't parla de 'n Moret y de 'n Sagasta, y qui 't presenta un compte dant l' excusa de qu' es sabaté ó sastre y un día, que ni menos tú recordas et va fé uns pantalóns ó unas sabatas.

En fí, qu' entre volcáns, ciclóns, inglesos, adroguers y altres mil menas de plagas

se fa la vida avuy tan impossible
que mes d' una vegada
me pessigo ben fort els sota aixellas
ó 'm dono cops de puny á las dos galdas
perque no sé de cert si ja soch *víctima*
de una qualsevol de las desgracias
d' aquestas que 'ls diaris portan sempre,
ó si soch viu encare.

JEPH DE JESPUS

En la secció de Ciències morals y polítiques del Ateneo barcelonés, qu' es una de las més numerosas y de las que conta major contingent d' elements intel·lectuals, va quedar derrotada la candidatura regionalista, en votació renyidíssima.

L' Ateneo ja comensava á estar cuyt dels que havían ofegat la vida intel·lectual de aquella corporació, ab l' afany de convertirla en una sucursal de la Lliga regionalista, y en un viver d' intrigas y concupiscencias.

Es molt digne de notarse que per allà mateix ahont va comensar la conquesta de las principals corporacions de Barcelona, s' haja iniciat lo que 'ls francesos ne diuen la *degringolade*.

***

Y es convenient que Catalunya sempre orgullosa de la seva personalitat reaccioní enérgicament contra 'ls que tant sense reparo la comprometen.

L' eco dels deplorables successos dels Jochs Florals va arribar á la Habana provocant una reunió de comerciants espanyols, els quals estavan dispos-

tos á pendre l' acort de no consumir may més gèneros ni articles catalans.

Pero hi hagué per fortuna qui 'ls feu comprendre que Catalunya no s' ha de confondre may ab una cáfila de ximplés, capassos de xiular á la bandera de la patria, y comprenentho aixís dessistiren de portar á efecte sa gravíssima resolució.

Basta aquest fet pera posar en clar qui son aquí 'ls verdaders enemichs de Catalunya.

L' estàtua de Barcelona que figura en el monument á Rius y Taulet, sostenía una estatueta representant la Victoria.

Donchs, de la nit al matí, y sense que ningú se 'n adonés, la Victoria ha desaparegut, y la estàtua de Barcelona s' ha quedat ab la má extesa com implorant una gracia de caritat.

Y la necessita. May sigui sino pera pagar la vigilancia de aquell siti ahont hi ha tantas estàtuas y tants lladres que tot sovint las despullan dels seus atributs.

D' altra manera, tinch por de que al busto de don Francisco, el día menos pensat li afanin las patillas.

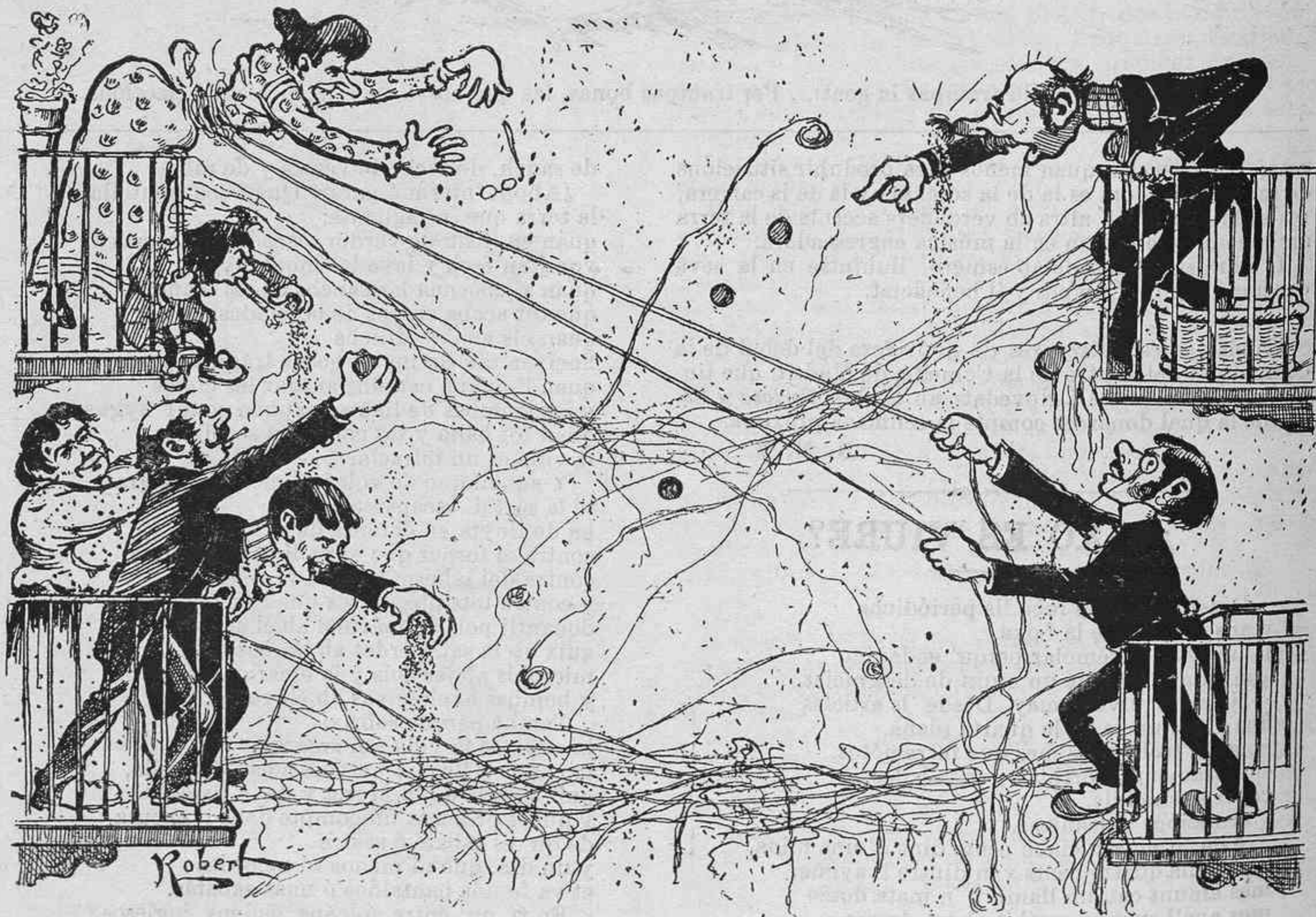
Barcelona ara 's dedica á fer l' amor á Sarriá.

La Pubilla li obra 'ls brassos; pero 'l pouetaire fins ara baixa 'ls ulls y 's grata 'l cap, no decidintse á deixars'hi caure.

Veritat es que l' una y l' altre 's necessitan. En qüestió de matute, Sarriá s' ha convertit en un nou Ninot, y, francament, entre vehins que s' estiman y 's consideran no está gens bé que l' un vulgui perjudicar al altre.

En cambi Sarriá necessita donar eixida á las ayguas brutas, y Barcelona li nega 'l pas, ab l' excusa de que no vol empudegarse.

¡CORPUS CHRISTI!

Diguin lo que vulguin els impíos, las professóns son una hermosa demostració de la religiositat del nostre poble.

CONTRA 'LS QUE ROBAN PELS TERRATS

Si 'ls senyors municipals no s' ho engiponan així, lo qu' es els lladres aéreos... fan de molt mal perseguí.

Vamos á veure ¿quín día 's firman els capítuls matrimoniales? Y la boda: ¿quín día se celebra?

En el teatro:

La platea está plena de sombreros de senyora, formant una barrera impenetrable que priva de veure la funció á la majoria dels espectadors.

Efectes de la primavera.

Els sombreros son com las plantas: en la primavera 's desenvolpan y 's cubreixen de flors.

Petitas aplicacions de la vida práctica.

Tothom al redactar el sobrescrit de una carta, de primer hi posa el nom del destinatari, á continuació 'l carrer y 'l número de la seva casa y per fi 'l poble ahont viu.

Donchs ara s' ha notat que hauria de procedirse á la inversa y alguns al extranger aixís ho practican: al cap de munt hi posan el poble, després carrer y número, y á l' última ratlla 'l nom del destinatari.

De aquesta manera sobre seguirse l' ordre natural en el curs de la carta, se facilita la tasca de las administracions de correus y dels carters encarregats de la distribució de la correspondencia.

Es una nimietat si vostés volen, pero es lógica y digna de ser acullida.

He llegit no sense admiració, la noticia de que 'l Sr. Manzano ha ordenat la clausura de alguns círculs liberals monárquichs.

—Círculs monárquichs y 'ls fa tancar un gobernador de la monarquía?

—Sí, senyors.

—¿Y perquè?

—Per massa monárquichs. Segons sembla no 'n tenian prou ab el rey d' Espanya, que adoravan ab verdadera passió als quatre reys del joch de cartas.

De una carta de Santa Coloma de Gramanet, publicada en *La Perdiu*:

«Ara que parlo del pagés, es una verdadera llástima que 's vaji perdent l' us de la barretina en aquest poble, tret de set ó vuit vells que, orgullosos de ostentarla demunt sa venerada testa, no se l' han deixada arreballá pels mals usos y costums. ¿No podriau ¡oh jovent! fer reviure altre cop la escayent barretina mo-

rada, que sempre 'ns recorda 'ls ditzosos temps vells?»

Que 'ls perdigots acullin aquestas manifestacions y gastin sombrero per tot día ¡que volen que 'ls digui es una cosa que no 'm cap á la barretina.

Tant bé que li cauria á n' en Raymond Casellas! Semblaria un personatge dels *sots feréstechs*!

Els regionalistas de la *Económica de Amichs del País* han acordat elevar una exposició al govern, reclamant que 's fixi en 11 els diputats á Corts que corresponen á Barcelona, á tenor del seu cens de població y segons lo previngut en l' article 27 de la Constitució del Estat.

Está molt bé.

Pero no comprench l' interés dels regionalistas de la Económica. Per ser elegit diputat y fer com els tres varons de la fama, que no s' acostan á Madrid sino en molt limitadas ocasions que res tenen que veure ab l' interés públich, lo mateix té que se 'n elegeixin cinch, com que se 'n elegeixin onze, com que se 'n elegissin un centenar.

Y després dirán que 'ls sabaters son... uns sabaters.

L' altre día vaig sentir la següent frase en boca de un mestre de obra prima, en defensa de la moda que restableix l' us dels talons alts en el calsat de las senyoras:

—Els talons alts son convenientes porque *elevan el nivell* de la dona.

«Ilusiones engañosas—livianas como el placer»—podém dir ab el poeta, tots quants haviam imaginat qu' en la Casa Gran s' anava á inaugurar un período de vida nova, informada en la més escrupulosa serietat.

L' afany de posar l' administració municipal en ordre havia de durar sols lo que tardessin á provehirse algunas plassas vacants. Se tracta de repartir turró y tothom pert l' oremus. Iguals son els caciquistas, que 'ls que han anat allá ab la pretensió de destruir sos perniciosos efectes.

•••

DUGAS FÓRMULAS DESINFECTANTS

La mostassa

Un medi poderós de fer desaparèixer la forta olor de las ampollas y pots que hajin contingut substancies líquidas d' aroma molt pronunciada, es l' us de la mostassa negra en polvo. 'S posa aygua tévia junt ab una cantitat de dit ingredient dins del' ampolla y 's remena sacsejantla ben bé; tot seguit s' esbandeix y després de repetir l' operació 'l mal olor haurá desaparegut y poden, sense por, utilitzarla pera posarhi vi generós, ayguas delicadas y fins medicinals, olis de rata y fins aygua beneyta d' aquell pou que tenen els jesuitas del carrer de Casp.

El café

Quan vulguin purificar l' atmósfera d' una sala en la que hi hagi hagut un malalt infecció ó un difunt pròxim á entrar en estat de descomposició qu' es el pitjor dels estats en que 'ns podem trobar després del matrimoni, fassin moldre una mica de café y després de colocalo damunt d' una llauna, tórrinlo al mitj de l' habitació.

Además de la seva eficacia respecte á la destrucció de tota mena de microbis malsans, el café té la ventatja de ser un desinfectant económic y l' aroma que després no té res d' antipática.

¿Qué dirém sino del simulacre de oposicions pera provehir la plassa de Director del mercat de Sans?

Tothom que parla d' ellas se mostra altament escandalisat pels medis que, segons s' assegura, s' han posat en práctica en pro de una determinada persona. Y tals son las protestas, que 'l mercat de Sans aménassa convertirse en una nova edició del mercat de Calaf.

¿Y de la provisió de las sis plassas vacants del Cos médech municipal?

Tals han sigut las diferencias entre 'ls dignes membres de la ilustre comissió de Governació, que ni han pogut reunir-se las tres firmas reglamentarias al peu del dictamen perque aquest sigui viable.

Tants candidats, tants padrins.

¡Y deyam de 'n Planas y Casals y de 'n Comas y Masferrer!...

***

Senyors concellers: no de que durant las sessions se pronuncihin discursos més ó menos llarchs, ha de queixarse ningú... que aixó, al cap-de-vall, será sols perdre 'l temps.

Més aviat se queixará tothom de que á la Casa gran hi predomini 'l favoritisme, ab lo qual se pert alguna cosa que val més que 'l temps.

Las corporacions perden la respectabilitat y 'l prestigi.

De com s' exerceix el periodisme á la Xina, la terra típica dels cumpliments exagerats.

El director de un periódich xinesch, per no ofendre á un literat que li havia remés pera la seva inserció un article bunyol, va contestarli en una carta aixís concebuda:

«Gloriós germá del sol y de la lluna! Contempleu á un germá que 's tira als vostres peus, implorant la vostra gracia. La lectura del vostre manuscrit ens

va encisar: vos jurém per las cendras dels nostres antepassats que may havíam passat els ulls per un treball tan perfecte. Pero si l' insertessim estém segurs que l' emperador ens obligaría á no publicar may més res que no se li igualés en calitat. Y per aixó 'ns fora precis esperar á lo menos deu mil anys. Veus' aquí explicat per qué 'us el retorném.—Vostre més humil esclau:—*Li-jo-tsché.*»

Xinos son, y s' enganyan com á xinos.

Se parla de un advocat jove, molt aficionat á estirar l' orella al Sr. Jordi.

—Es un trunfo—deya un que 'l coneixía molt.—Ell no guanyará si volen may cap plet, pero en el monte y la ruleta ho guanya tot.

XARADA

Tots al mon tenim *primera*
en la noblesa *segona*,
una moneda *tercera*
y la *Tot* idea bona.

S. RIERA

ANAGRAMA

—¿Qué *total*, Sr. Pagés,
si vejes en lo *total*,
critica que li fes mal?
—Pues faría el *desentés*.

ANTONI FELIU

TRENCA-CLOSCAS

L. VILA RUA

Ab aquestas lletras degudament combinadas formar lo títul de un drama catalá.

J. FELIP

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—Instrument.
- 1 2 3 4 7 8 3.—Nom de dona (diminitiu).
- 1 5 8 4 3 8.—Remey.
- 5 4 7 6 7.—Nom de dona.
- 2 3 4 5.—> home.
- 6 7 8.—Parentiu.
- 1 3.—Negació.
- 2.—Xifra romana.

M. FIDEÑAS

GEROGLÍFICH

∴

+

BON

+

BON

BON

D

II

LERROUISTA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

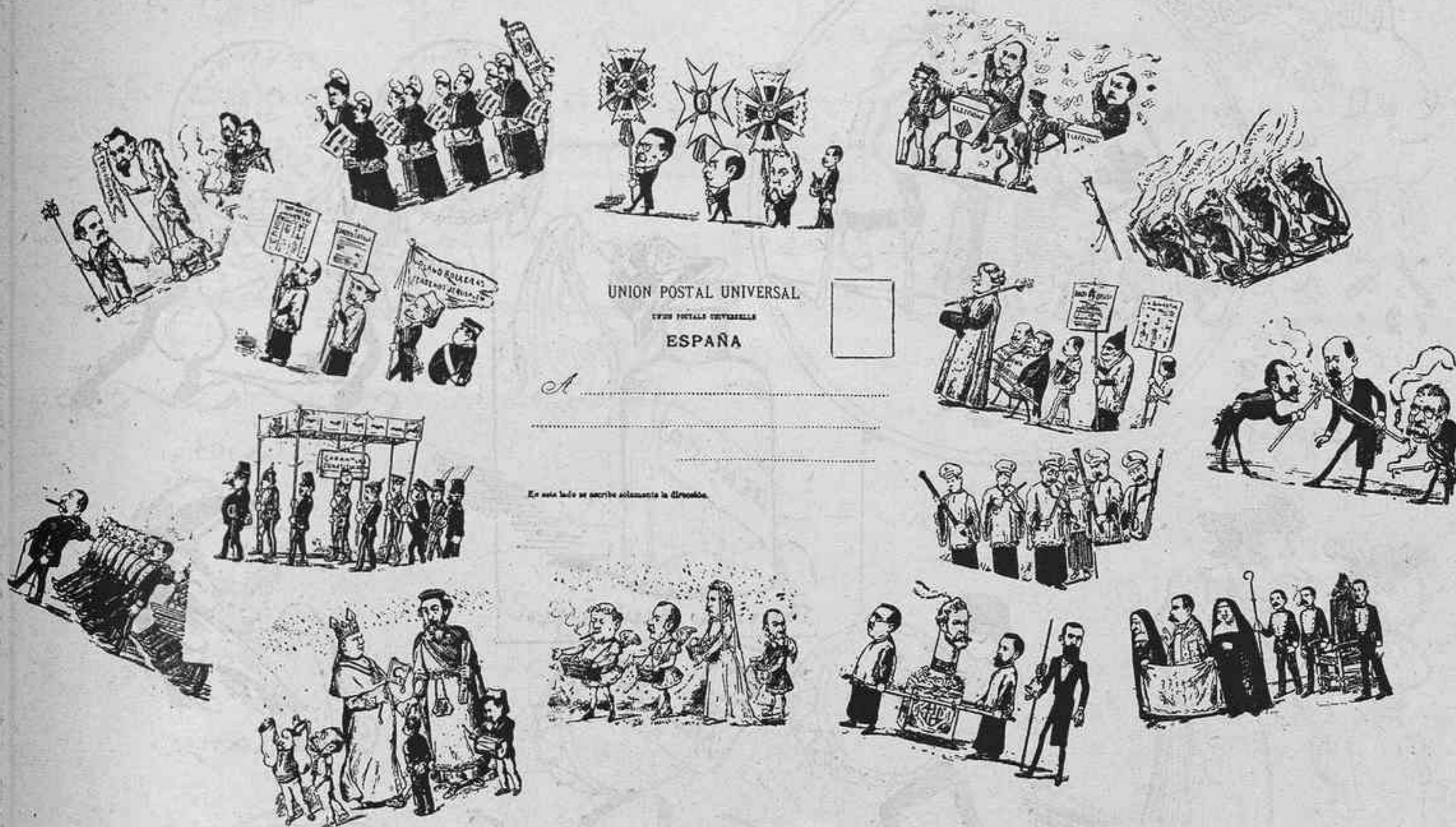
OBRA NOVA

ENTRE FALDILLAS Y PANTALONS

Humorada en vers, per C. GUMÀ

Preu: DOS rals

LA PROFESSÓ DEL CORPUS MUNICIPAL

Colecció de tarjetes postals humorístiques, ilustrades pel malaguanyat artista M. MOLINÉ y tiradas en magnífica cartulina mate.

La colecció complerta de 15 tarjetes, UNA PESSETA

Colección económica de leyes españolas

VOLUMENES PUBLICADOS:

Reglamentación de teatros.—Policía de espectáculos. Propiedad intelectual.

Trabajo de mujeres y niños.—Sanción penal. Leyes de protección.

Asociaciones religiosas.—Asociaciones concordadas y no concordadas.

Garantías Constitucionales.—Derechos y deberes de los ciudadanos.

Precio de cada volumen, sólidamente encuadernado: UNA peseta

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibras del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

CORPUS DE TOT L' ANY

Aquí tenen demostrat
 d' una manera evident
 qu' en aquesta terra 'l Corpus
 es permanent.